

ANAYASA HABERLERİ / CONSTITUTIONAL NEWS / INFORMATIONS CONSTITUTIONNELLES

BU SAYININ ANAYASA HABERLERİ
(*CONSTITUTIONAL NEWS OF THIS ISSUE/INFORMATIONS SUR LES
DEVELOPPEMENTS CONSTITUTIONNELS DE CE NUMÉRO*)

Tolga Şirin*
Serkan Köybaşı**

• *İskoçya'nın Bağımsızlığı: Cameron ve Salmond Anlaştı / Independence of Scotland: Cameron and Salmond agreed / L'indépendance de l'Écosse: Cameron et Salmond sont tombés d'accord* (15.10.2012)

İskoçya'nın bağımsızlık referandumuyla ilgili kuralları belirleyen bir anlaşma Birleşik Krallık Başbakanı David Cameron ve İskoçya İlkbakanı Alex Salmond tarafından imzalandı. Edinburgh'da imzalanan anlaşma, 2014 Sonbaharı'nda yapılacak ve İskoçya'nın Birleşik Krallık'tan ayrılmasına dair tek bir Evet/Hayır sorusunun sorulacağı referandumla giden yolun taşlarını döşüyor. Ayrıca anlaşma, referandumda 16 ve 17 yaşında olanların da oy atabilmesini sağlıyor.

Anayasal konularda sorumluluğu bulunan Birleşik Krallık hükümeti, 30. Kısım (Section 30) adı verilen bir yöntemle yasal bir referandum düzenlemek için İskoçya Parlamentosu'na sınırlı bir yetki verecek.

• *Türkiye'de Yeni Anayasa Değişiklik Önerisi Cumhurbaşkanı Tarafından Meclise Geri Gönderildi / The new Constitutional Amendment Proposal sent back to the Assembly by the President of the Republic of Turkey / En Turquie la nouvelle proposition de révision constitutionnelle a été renvoyée au Parlement par le Président de la République* (17.10.2012)

AK Parti ve MHP milletvekilleri tarafından anayasa değişikliği teklifi kabul edildi. Değişiklik Cumhurbaşkanı Abdullah Gül tarafından meclise iade edildi. Teklif metni şu şekildedir:

---

* Dr., Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı

** Ar. Gör., Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı

“Bu kanunun yürürlüğe girmesinden sonra yapılacak ilk mahalli idareler genel seçiminde oy verme günü 2013 yılının Ekim ayının son pazar günüdür.

Birinci fıkra uyarınca yapılacak mahalli idareler seçiminde, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 67.maddesinin son fıkrası, sadece 18 Ocak 1984 tarihli ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanununun seçimin başlangıç tarihi ve oy verme gününe ilişkin hükümleri bakımından uygulanmaz.”

• **İHAM Önündeki Makul Sürede Yargılanma Hakkına İlişkin Davaların Ulusal Düzeyde Çözümü İçin Komisyon Kuruldu / Turkey, as a country which recognized the jurisdiction of the ECtHR, adopted the “Law (Law No: 6384) Settlement of Some Applications Filed before the ECHR via Payment of Compensation” in order to resolve the human rights – related problems within the domestic law by paying compensation for the applications made before the ECHR / Création de la Commission pour résoudre au niveau national par voie de compensation les requêtes pendantes devant le CEDH concernant le droit à un procès équitable dans un délai raisonnable** (01.11.2012)

İHAM önündeki makul sürede yargılanma hakkına ilişkin Ümmühan Kaplan v. Türkiye başvurusunun pilot dava olarak kabul edilmesi ve 20.03.2012 tarihinde verilen kararda Türkiye’de makul sürede yargılanma hakkı ihlalinin yapısal ve sistematik bir sorun olduğu tespiti üzerine hazırlanan 6384 sayılı “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun” yürürlüğe girmiştir. Buna göre İHAM önündeki makul sürede yargılanma hakkı ihlalinin içeren derdest davaların, ulusal düzeyde kurulan Komisyon önünde tazmin edilmek üzere incelenmektedir.

• **İzlanda Anayasası Zafere Doğru Yol Alıyor / The Constitution of Iceland is heading towards victory / La Constitution islandaise avance vers la victoire** (01.11.2012)

İzlanda’da yeni anayasa taslağıyla ilgili 20 Ekim’de yapılan danışma referandumunun sonucu olumlu çıkınca, yeni anayasa zafere doğru bir adım daha atmış oldu. Kayıtlı seçmenlerin neredeyse yarısının sandığa gittiği referandumda, halka, önerilen yeni anayasanın altı önemli konuyla ilgili görüşü soruldu. Taslakta genişletilmiş bir haklar listesi, yönetişimde daha fazla kamu girişimi ve doğal kaynakların devlet malı olacağına dair bir hükümler bulunuyor.

Referandumda sorulan sorular şunlardı: 1) Anayasa Konseyi önerisinin yeni taslak anayasanın temelini oluşturmasını istiyor musunuz? 2) Yeni anayasada, özel mülk olmayan doğal kaynakların ulusal mülk olarak ilan edilmesini istiyor musunuz? 3) Yeni anayasada İzlanda'da ulusal bir kilise kuran hükümler görmek istiyor musunuz? 4) Yeni anayasada bireylerin Meclis'e seçilmelerine bugünkünden daha fazla izin veren hükümler olmasını istiyor musunuz? 5) Yeni anayasada, ülkenin bütün bölgelerinde kullanılan oyların eşit ağırlıkta olmasını sağlayan bir hüküm görmek istiyor musunuz? 6) Yeni anayasada, belli bir oranda seçmenin konuları referanduma koyabilmesini saplayan bir hüküm görmek istiyor musunuz?

• ***Türkiye'de Kamu Başdenetçisi Seçimi Yapıldı / The first ombudsman of Turkey was elected / Le premier ombudsman a été élu en Turquie*** (27.11.2012)

TBMM kamu başdenetçisi seçimi için üçüncü turda en çok oy alan iki aday arasında yapılan dördüncü tur oylamada kullanılan 279 oyun 258'ini Mehmet Nihat Ömeroğlu, 14'ünü Halime Nuray Turcan aldı. 2 oy boş çıktı, 5 oy geçersiz sayıldı. Bu sonuçla eski Yargıtay üyesi Mehmet Nihat Ömeroğlu, Kamu Başdenetçisi oldu. İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW) konuyla ilgili kamuoyundaki beynlar karşısında, Hrant Dink v. Türkiye kararına konu olan yargı kararını veren heyette yer alan Ömeroğlu'nun seçimine ilişkin olarak "*Yeni atanan kamu başdenetçisi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin ifade özgürlüğünün ihlali olarak şiddetle kınadığı bir mahkeme kararının arkasında durmaya devam ediyor. Hükümet yurttaşların haklarını savunacak bir halk denetçiliği kurumu oluşturma konusunda eğer ciddi ise, bu atamayı bir kez daha değerlendirmelidir.*" şeklinde açıklamada bulundu.

• ***Meksika Yüksek Mahkemesi Eşcinsel Evlilik Yasağını İptal Etti/ Mexican Supreme Court annulled Gay-Marriage Ban / La Cour suprême du Mexique a aboli l'interdiction du mariage homosexuel*** (06.12.2012)

Meksika Yüksek Mahkemesi 5 Aralık 2012 Çarşamba günü oybirliğiyle verdiği kararla ülke genelinde herkes için evlilik hakkının önünü açtı. Mahkeme, güney eyaletlerinden Oaxaca'da evlenmek isteyen üç eşcinsel çiftle ilgili karar verdi. Mahkeme 2010'da da Mexico City'de geçerli olan bir yönetmelikle evlenen eşcinsel çiftlerin evliliklerinin ülke genelinde geçerli olduğuna karar vermişti. Bu son kararla birlikte Meksika

sika eyaletlerindeki eşcinsel evlilik yasaklarının hızla kaldırılması bekleniyor.

Mahkeme'nin eşcinsel evlilik yasağının anayasaya aykırı bir ayrımcılık olduğuna dair kararı, kısmen, Amerikalılararası İnsan Hakları Mahkemesi'nin Şubat ayında verdiği ve hükümetlerin cinsel yönelim temelinde ayrımcılık yapamayacağını söylediği Karen Atala Riffo y Ninas Şili'ye Karşı kararına dayanıyor.

• ***Yeni Mısır Anayasası Kabul Edildi / The new Egyptian Constitution is adopted / La nouvelle Constitution d'Egypte a été adoptée*** (26.12.2012)

Arap baharının tetiklediği yeni Mısır Anayasası, tüm seçmenler içinde sadece % 32, 9'unun katıldığı referandumda % 63, 8 oranındaki evet oyuyla kabul edildi. Yeni anayasaya yönelik en temel eleştiriler, devletin niteliğinin İslami referanslarla tanımlanması, anayasanın siyasal İslam akımının güçlenmesine uygun biçimde kurgulanması, kadın hakları ve ifade özgürlüğüne ilişkin olumsuz hükümler ile sivillerin askeri mahkemelerde yargılanmasına konularındaki düzenlemeler üzerinde toplanmıştır.

• ***Portekiz Cumhurbaşkanı Bütçe Kanununu Anayasa Mahkemesi'ne Gönderdi/ President of Republic of Portugal sent Budget Act to the Constitutional Court / Le Président portugais a envoyé la loi budgétaire à la Cour Constitutionnelle*** (02.01.2013)

Portekiz Cumhurbaşkanı bu yılın tartışmalı bütçesini Anayasa Mahkemesi'ne göndereceğini açıkladı. Anibal Cavaco Silva bütçenin vatandaşlara adil davranmadığını ve bazılarını diğerlerinden daha fazla yük getirdiğini söyledi. 1 Ocak'ta yürürlüğe giren vergi artışları çoğu Portekiz işçisinin bir aylık maaşlarından daha fazlasına denk geliyor. Bir Portekiz devlet başkanı ikinci defa böyle bir eylemde bulunuyor. Geçen sene Mahkeme, sivil memurların ücretlerinde yapılan kesintiyi iptal etmiş ve bu nedenle hükümet alternatif gelir kaynakları aramak zorunda kalmıştı.

• ***TBMM Anayasa Uzlaşma Komisyonu Çalışma Süresini Uzattı / The Turkish Parliament Constitutional Reconciliation Commission extended the term of her working period / La Commission de réconciliation constitutionnelle a prolongé son délai de travail*** (07.01.2013)

TBMM Anayasa Uzlaşma Komisyonu, yeni anayasa çalışmaları için öngörülen takvim sona ermesine rağmen çalışmalarını 2013 Nisan sonuna kadar uzattığını açıklamıştı. Bu süre içinde anayasa taslağının hazırlanamaması üzerine süre Temmuz ayına kadar tekrar uzatılmıştır.

• *Fiji’de Anayasal Kriz Devam Ediyor/ Fiji Constitutional Crisis has been continuing / La crise constitutionnelle aux Fidji continue* (16.01.2013)

Fiji’de bir süredir devam eden anayasal krizin son halkası, Anayasa Komisyonu’nun önerdiği yeni anayasa taslağının Fiji’nin askerî hükümeti tarafından reddedilmesi oldu. Ordunun anayasa taslağını reddetmesinin nedeninin önerilen taslağın askerlerin gücünü önemli oranda azaltması olduğu belirtiliyor. Askeri hükümetin kendi anayasa taslağını hazırlaması için Şubat ayının sonuna kadar süresi var.

Akademisyenler, aktivistler ve siyasetçilerden oluşan komisyon, 2012 yılının Temmuz ayının başlarında, Kurucu Meclis’e sunulmak üzere bir anayasa taslağı hazırlaması amacıyla kuruldu.

• *Türkiye İnsan Hakları Kurumu Üyeleri Seçildi ve Göreve Başladı / The Members of the National Human Rights Institution of Turkey was elected / Les membres de l’Institution des Droits de l’Homme de Turquie ont été élus et ont pris leurs fonctions* (24.01.2013)

6332 sayılı kanuna göre faaliyet gösterecek olan Türkiye İnsan Hakları Kurumu Kanunu’na 9 üye seçildi. 6332 sayılı Yasa’nın 5’inci ve geçici 1’inci maddeleri maddelerinin verdiği yetkiyle, Cumhurbaşkanı tarafından; Prof. Dr. Serap Yazıcı (Bilgi Üniversitesi), Yrd. Doç. Dr. Levent Korkut (Medipol Üniversitesi), Bakanlar Kurulu tarafından; Selamet İlday (Yargıtay 8’inci Hukuk Dairesi), Prof. Dr. Yusuf Şevki Hakyemez (Karadeniz Teknik Üniversitesi), Doç. Dr. Abdurrahman Eren (İstanbul Üniversitesi), Fatma Benli (AKDER Bşk. Yrd./ Avukat), Dr. Hikmet Tülen (Anayasa Mahkemesi Raportörü), Ömer Cihad Vardan (MÜSİAD), Yılmaz Ensaroğlu (Mazlum Der Eski Başkanı - SETA İH Direktörü), Türkiye Barolar Birliği tarafından; İzzet Varan (Artvin barosu başkanı) kurul üyeliğine seçilmiştir. Kurul’un ilk yapılan toplantısında Dr. Hikmet Tülen başkanlığa seçilmiştir.

• *İHAM Aleyhine En Çok Başvuru Yapılan İkinci Devletin Türkiye Olduğunu İfade Etti / ECHR published that Turkey takes second spot in ECHR violation cases in 2012 / CEDH a déclaré que la*

Turquie est deuxième au nombre de requêtes individuelles en 2012
(25.01.2013)

2012 yılında Türkiye, İHAM önünde Rusya'dan sonra en fazla mahkumiyet alan ülke oldu. İHAM'da bekleyen yaklaşık 128 bin dava arasında Türkiye 16 bin 879 dosya (tüm başvuruların % 13.2'si) ile ikinci sırada yer aldı. 31 Aralık 2012 tarihi itibari ile birinci sırada 28 bin 593 dava ile Rusya bulunuyor.

• *Ceza Yargılamasında Anadilde Savunma Hakkı Tanındı / The right of defense in the mother tongue in criminal proceedings was granted / Le droit à la défense dans la langue maternelle au procès pénal a été reconnu en Turquie* (25.01.2013)

Ceza Muhakemesi Kanunu ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun onaylanmıştır. Yeni Kanuna göre sanık; iddianamenin okunması ve esas hakkında mütalaanın verilmesi üzerine sözlü savunmasını kendisini daha iyi ifade edebileceğini beyan ettiği başka bir dilde yapabilecektir. Değişikliğe göre tercüman parası sanık tarafından karşılanacaktır. (Not: Bu durum, İHAM'ın Luedicke, Belkacem, Koç v. Almanya kararı ile uyumlu görülmemektedir.)

• *Fransa'da Yeni Anayasa Değişikliği Konusu Gündeme Taşındı / The new constitutional amendment in France was brought up to agenda / Une nouvelle révision constitutionnelle est à l'ordre du jour en France* (30.01. 2013)

Fransa başbakanı Jean-Marc Ayrault, yabancılara yerel seçimlerde oy hakkı, cumhurbaşkanının dokunulmazlığı ve statüsü, yargı bağımsızlığı ile bölgesel diller konularını içeren yeni bir anayasa değişikliği paketi hazırlığı içinde olduklarını ifade etmiştir.

• *Almanya'da Yabancılara Serbest Seçim Hakkı Tanınmasına İlişkin İlk Yasal Adım Atıldı / The first legal step on the right to free election of foreigners in Germany were taken / En Allemagne, le premier pas vers le droit de vote pour les étrangers* (06.02.2013)

Almanya'da Bremen Eyalet Meclisi, Alman ve AB vatandaşı olmayan göçmenlere yerel seçimlerde oy hakkı tanınması yönündeki yasa taslağı eyalet parlamentosu tarafından kabul edilmiştir.

• *İskoçya'da bağımsızlık ve yeni anayasa için yol haritası açıklandı / The roadmap for independance and the new constitution in*

Scotland was announced / En Ecosse, la feuille de route pour l'indépendance et la nouvelle constitution a été annoncée (08.02.2013)

İskoçya Hükümeti, 2014'te yapılacak ve "evet" çıkacağını düşündüğü referandumunu takip edecek bağımsızlık için bir yol haritası yayınladı. Hükümet, halkın hayal gücünü ateşleyecek katılımcı bir anayasa yazım süreci planlıyor ve bir model olarak açık şekilde İrlanda deneyimine başvuruyor. Yol haritasının vizyonu, Birleşik Krallık ve Avrupa Birliği içerisinde kalan bağımsız bir İskoçya. Katalonya gibi, Avrupa Birliği içerisindeki ulusların ayrılmaya yönelik benzer adımları görülürken, Kraliçe'nin statüsünün korunacağı bir şekilde commonwealth statüsü edinmektense Birleşik Krallık içerisinde kalmanın olası sonuçlarının ne olacağı merak konusu olmaktadır.

• *4'üncü Yargı Paketi TBMM Genel Kuruluna Sunuldu / The fourth judicial reform package was presented to Planery Session in Turkey / Le 4ème paquet de réforme juridique a été introduit à l'Assemblée Générale de Turquie* (07.03.2013)

4'üncü yargı paketi insan hakları ve ifade özgürlüğü bağlamında bazı kanunlarda değişiklik yapılmasında dair kanun tasarısı ismiyle TBMM Genel Kurulu'na sunuldu. Bu bağlamda AYİM, İYUK, HMK gibi usul kanunlarının yanında Kamulaştırma Kanunu, Terörle Mücadele Kanunu ve Türk Ceza Kanunun'da bazı değişiklikler yapılması öngörülmüyor. Kamuoyunda paketin yetersiz olduğu yönünde eleştirileri ileri sürülmüştür.

• *Yeni Macaristan Anayasasında Muhafazakar Değişiklikler Yapıldı / Conservative Amendments were been made in the New Constitution of Hungary / Des révisions conservatrices ont été opérées dans la nouvelle Constitution de Hongrie*

1 Ocak 2012 tarihinde oldukça tartışmalı biçimde yürürlüğe giren Macaristan anayasasında başbakan Viktor Orban'ın liderliği yaptığı Fidesz partisinin öncülüğünde anayasa değişikliğine gidildi. Değişiklik, yerel yetkililere kamuya açık yerlerde yaşayan ve sokaklarda uyuyan kişilere ceza verilmesi yetkisi tanıyor. Görsel basındaki siyasi reklamlara sınırlama getiriliyor. Üniversite öğrencilerine verilecek bursla, mezun olduktan sonra ülke için çalışmayı kabul etme şartına bağlanıyor. Eşcinsel evlilikler anayasal açıdan yasaklanıyor. Cumhurbaşkanı ve Anayasa Mahkemesi'nin anayasada yapılacak değişiklikleri yeniden gözden geçirme

yetkisini iptal ediyor. Eski Anayasa döneminde alınan kararlara atıf yapılmasını yasaklıyor.

• ***İHAS'a ek 15 No'lu Protokol Taslağı Hazırlandı / Protocol No.15 to the European Convention on Human Rights is drafted / Le projet de Protocole no. 15 additionnel à la Convention européenne des droits de l'homme a été élaboré*** (19.03.2013)

Avrupa Konseyi İnsan Hakları Yönlendirme Komitesi, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'ne ek 15 no'lu Protokol'ün taslağını hazırladı.

- Taslak metne göre başlangıç metnine şu paragraf eklenecektir: *“Sözleşmeciler Devletler, ikincillik ilkesine uygun olarak, bu Sözleşme tarafından kurulan Mahkeme'nin denetimini altında ve tanıdığı takdir yetkisi içinde, Sözleşme'deki hak ve özgürlüklerin güvencelenmesi konusunda öncelikli sorumluluğa sahip olduklarını onaylarlar”*

- Mevcut düzenlemede yargıçların göreve başlama yaşları konusunda bir üst sınır olmamakla birlikte, 15 no'lu Ek Protokol taslağı yargıçların görevlerine başlarken 65 yaşının altında olmalarını öngörmektedir.

- Mevcut düzenlemeye göre bir Dairenin görmekte olduğu bir davada Sözleşmenin veya Protokollerin yorumlanmasını gerektiren ciddi bir sorun ortaya çıkması halinde veya Dairenin önündeki sorunun çözümlü daha önce Mahkemenin verdiği bir kararla bağdaşmayacak bir sonuç yaratacak olması durumunda Daire, -tarafından birisinin itiraz etmemesi şartıyla- bu davada yargılama yetkisini, hüküm vermeden önce her hangi bir aşamada Büyük Daire lehine bırakabilmekteydi. 15 no'lu Ek Protokol taslağı, “tarafından birisinin itiraz etmemesi” şartının kaldırılmasını öngörmektedir.

- Mevcut uygulamaya göre bireysel başvuru süresi 6 aydır. 15 no'lu Ek Protokol taslağı, bu sürenin 4 ay olmasını öngörmektedir.- 14 no'lu Ek Protokol ile getirilen yeni kabul edilebilirlik kriterleri aynen korunmakla birlikte, 15 no'lu Ek Protokol taslağı yeni bir kabul edilebilirlik kriteri olan önemli zarar kriterinin uygulanmasının istisnası olan “ulusal bir mahkeme tarafından gereği gibi incelenmemiş olma” koşulunun kaldırılmasını öngörmektedir.

Dünyadan Önemli Bazı Mahkeme Kararları

- *Almanya Anayasa Mahkemesi*, Almanya'nın Avro Bölgesi'ndeki borç krizi çerçevesinde geliştirilen ve krizdeki ülkelerde borçlanma tahvilleri satın alınmasını öngören Avrupa İstikrar Mekanizması'na (European Stability Mechanism/ESM) katılımını, bazı kayıtlara birlikte

Anayasa'ya uygun görmüştür. Egemenlik ilkesinin etkisinin görüldüğü kararda anayasaya uygunluk, ESM'nin -sır niteliğinde de olsa- önemli bilgileri Almanya parlamentoları yetkililerine iletmesinin zorunlu olması, Almanya için belirlenen yükümlülüğün sınırsız olmayıp, 190 milyar avro üst sınırla kayıtlanmıştır. (2 BvR 1390/12, 2 BvR 1421/12, 2 BvR 1438-40/12, 2 BvR 6/12, 12.09.2012)

- *Almanya*'da aşırı milliyetçi (NDP) partisi, sürekli olarak kapatılma tehdidi altında olduğu gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi'ne "anayasaya uygunluğunun tespit edilmesi" istemiyle başvuruda bulunmuştur. Başvuru, anayasa şikâyeti yoluyla değil, genel yargısal başvuru yolu hakkına dayanılarak yapılmıştır. (2 BvE 11/12 05.03.2013)

- *Belçika Anayasa Mahkemesi* Belçika'daki Burka/Çarşaf yasağının Anayasaya aykırı olmadığına karar vermiştir. Mahkeme'ye göre; kişilerin yüzlerinin kapalı olması kimliğinin tespit edilmesi ve kontrolü açısından bir sorun teşkil edecektir. Bu durumun yaygınlaşması, gerçek bir tehlikeye neden olabilir. Hal böyleyken yasak, kamu düzeni ve kamu güvenliği açısından haklıdır. Bu bakımdan, insan onurunu zedelemiş sayılmaz. Hak özenesi kişilerin bir arada yaşayabilmeleri için birbirlerinin yüzlerini görebilmeleri gereklidir. Bu bakımdan yasama organının kişisel ilişkileri koruma amacı meşrudur ve toplumsal bir gerekliliktir. Anayasa her ne kadar kişilerin dini tercihlerini seçme ve istediği şekilde dışa vurmalarını güvencelemiş olsa da bu hak, kadın erkek eşitliği ilkesini ve kadınların kişiliğini ortadan kaldıramaz. Bu bakımdan da anılan yasak, sosyal yaşam ve sosyal ilişkiler bakımından gerekli sayılabilir. Yasa ayrımcı değildir, zira orantılı ve demokratik toplum düzeni açısından gerekli sayılabilir. Başvurucuların, yasanın, kendileri için dini vecibelerini yerine getirmek ile yasaya saygı göstermek arasında bir tercihe zorladığı ve yasaya saygı göstermeleri durumunda eve hapsolacakları, bunun ise kişi özgürlükleri ile kişisel ve aile yaşamı hakkının ihlali olacağı yönündeki sav ise evde kalmak konusundaki pratiklerinin kişisel bir tercih olacağı ve yasayı gayri meşru kılmayacağı gerekçesiyle reddedilmiştir. (145/2012, 06.12.2012)

- *İHAM, Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası v. Türkiye* (20641/05) kararında, anadilde eğitim talebinin sendika kapatma nedeni olarak sayılamayacağına ve Eğitim-Sen hakkında açılan kapatma davasının örgütlenme ve ifade özgürlüğünü ihlal ettiğine karar vermiştir. (25.09.2012)- *İHAM, Redfearn v. Birleşik Krallık* (47335/06) kararında azınlık grubu üyelerinin taşıyan servisin şoförü olarak çalışan başvuru-

cunun aşırı sağcı BNP'nin belediye meclisi üyesi olarak seçilmesi üzerine işten çıkartılmasının örgütlenme hakkının ihlali olduğuna karar vermiştir.(06.11.2012)

- İHAM, *Disk ve Kesk v. Türkiye* (38676/08) kararında, 1 Mayıs 2007'te 1 Mayıs kutlaması sırasında gerçekleştirilen kamu gücü müdahalesinin ifade özgürlüğünü ihlal ettiğine karar vermiştir. (27.11.2012)

- İHAM, *Eweida ve diğerleri v. Türkiye* (48420/10, 59842/10, 51671/10 ve 36516/10) British Airways'teki bagaj kayıt işinden haç şeklinde kolye takmakta ısrar ettiği için çıkartılan başvurunun inanç özgürlüğünün ihlal edildiğine, kamuda hemşire olan çalışan bir başvurunun ise kolyesinin açık yaraya temas edebileceği ve hasta tarafından kopartılabileceği gerekçesiyle masa başı işine kaydırılmasını ise inanç özgürlüğünü ihlal etmediğine karar vermiştir. (15.01.2013)

- İHAM, *Şükran Aydın ve diğerleri v. Türkiye* (49197/06, 23196/07, 50242/08, 60912/08 ve 14871/09) kararında Seçim Kanunu gereğince seçimlerde Türkçe dışında bir dilde propaganda yasağını ifade özgürlüğünün ihlali olarak görmüştür. (23.01.2013)

- İHAM, *Güdenoğlu ve diğerleri v. Türkiye* (42599/08, 30873/09, 38775/09, 38778/09, 40899/09, 40905/09, 43404/09, 44024/09, 44025/09, 47858/09, 53653/09, 5431/10 ve 8571/10) kararında 3713 sayılı *Terörle Mücadele Kanununun 6/5'inci maddesi gereğince başvuru gazetelerin ileriki basımlarını yasaklanmasının ifade özgürlüğünün ihlali olduğuna karar vermiştir.*

- *Almanya Anayasa Mahkemesi*, Nasyonel Sosyalist Yeraraltı (NSU) örgütü davasında yeterli sayıda yabancı gazetecinin yer alması yönünde geçici tedbir kararı verdi. Münih Eyalet Mahkemesi'nin, kurbanları arasında çok sayıda Türkiyeli'nin de olduğu ırkçı NSU davasında Türkiye'den gazetecilere akreditasyon vermemesi üzerine yapılan başvuruyu inceleyen Mahkeme, haber alma özgürlüğü gereğince yargılama sürecinde en az üç yabancı basın mensubunun bulunması gerektiğine hükmetti. (1 BvR 990/13, 1 BvR 1002, 1007, 1010/ 13, 12 04. 2013)

- *Bolivya Anayasa Mahkemesi*, devlet başkanı Evo Morales'in 2014 yılında yapılacak seçimlere 3'üncü defa katılabileceğine karar verdi. Bolivya Anayasa Mahkemesi, Bolivya Anayasası bir kişinin ikiden fazla kez devlet başkanı olamayacağı hükmü karşısında 2005 ve 2009 yıllarında iki defa devlet başkanı seçilen Evo Morales'in 2014 yılındaki seçimlerdeki durumuna ilişkin tartışmada son noktayı koydu.

Mahkeme'ye göre 2009 yılında yürürlüğe giren anayasanın anılan hükmü bu anayasadan önceki dönemdeki seçimleri kapsamamaktadır. Bu bakımdan Evo Morales üçüncü defa devlet başkanlığına aday olabilecektir. (30.04.2013)

Türkiye'den Önemli Bazı Mahkeme Kararları

- *Türkiye Anayasa Mahkemesi*, Cumhurbaşkanının görev süresi hakkında karar verdi. Mahkeme'ye göre Anayasada 2007 yılında yapılan değişiklikle 7 yıldan 5 yıla indirilen süre , 7 yıl için seçilmiş olan mevcut Cumhurbaşkanı için uygulanamaz. Öte yandan aynı değişiklikte bir kişinin birden fazla defa seçilebileceğine ilişkin getirilen yenilik, mevcut cumhurbaşkanı için uygulanabilir niteliktedir. (2012/30, 2012/96, 01.01.2013)

- *Türkiye Anayasa Mahkemesi*, 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un bazı maddelerine karşı yapılan iptal istemini reddetti. Kanun'un 7'inci maddesi millî güvenliğin açıkça gerekli kıldığı hâllerde yahut kamu düzeninin ciddî şekilde bozulmasının kuvvetle muhtemel olduğu durumlarda, Başbakan veya görevlendireceği bakan geçici yayın yasağı getirebilir hükmünü içeriyor. (E. 2011/44, K. 2012/99, 13.03.2013)

- *Türkiye Anayasa Mahkemesi*, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) bürokratlarına ve bakanlık eğitim uzmanlarına verilen fazla çalışma ücreti ile üst düzey bürokratlara yüzde 200'e kadar ek ödeme yapılması, yükseköğretim birimlerindeki fazla çalışma süreleri için ödenen ücretlerin kaldırılmasını içeren 666 sayılı KHK'nın birçok hükmünü iptal etti. (03.04.2013)

- *Türkiye Anayasa Mahkemesi*, TOBB Yasası'ndaki 'iki dönem başkanlık yapanların iki dönem geçmedikçe tekrar başkanlığa aday olmalarını' engelleyen maddeyi iptal etti. (2012/128, 2013/7, 23.03.2013)

- *Türkiye Danıştay'ı* Türkiye Barolar Birliği meslek kurallarının "Avukat ve avukat stajyerleri mesleğe yaraşır bir kılık ve kıyafetle başları açık olarak mahkemelerde görev yaparlar" şeklindeki 20'inci maddesinin iptali istemiyle açılan davada söz konusu hükmün, Anayasa'nın 13, 24 ve 48'inci maddeleri ile İHAS ve BM Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'nin din ve inanç özgürlüğü hükümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle yürürlüğünün durdurulmasına karar vermiştir. Türkiye Barolar Birliği'nin İdari Dava Daireleri Kurulu'na yaptığı itiraz oy çokluğuyla reddedildi. (01.04.2013)

- *Türkiye Anayasa Mahkemesi*, Sayıştay Yasası'nın, Sayıştay denetçilerinin denetim raporunu görüşen bir daire raporu mevzuata uygun bulunursa başka bir denetçi mevzuata aykırılık gerekçesiyle denetim yapılamayacağı ve Sayıştay'a sadece hukuka uygunluk denetimi yetkisi veren hükümleri iptal etti. (E.2012/102, K. 2012/207, 02.04.2013)- *Türkiye Anayasa Mahkemesi*, 4+4+4 Yasası olarak bilinen İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunu anayasaya uygun buldu. (E. 2012/65, K. 2012/128, 18. 04.2013)

YENİ ÇIKAN TÜRKÇE ANAYASA HUKUKU MONOGRAFİ VE DERLEMELERİ

- Aykut Çelebi/ Ece Göztepe (der.), *Demokratik Anayasa*, İstanbul: Metis Yay, 2012.

- Vahap Coşkun, *Kürt Meselesinin Anayasal Boyutu*, Ankara: Orion, 2013.

- Abdurrahman Eren, *Ulusal İnsan Hakları Kurumları Uluslararası Standartlara Uygunluğun Yorum İlkeleri*, İstanbul: Oniki Levha Yay., 2012.

- İzet Mert Ertan, *Uluslararası Boyutlarıyla Sağlık Hakkı*, İstanbul: Legal Yay., 2012.

- Mehmet Semih Gemalmaz, *Devlet, Birey, Özgürlük*, İstanbul: Legal Yay., 2012.

- Serdar Güleler, *Türkiye'de Anayasa Yargısının Demokratik Meşruluğu*, İstanbul: Oniki Levha Yay., 2012.

- Serkan Gülfidan, *İfade Özgürlüğü Hakkı Örneği Çerçevesinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde Kötüye Kullanma Yasağı*, İstanbul: Oniki Levha Yay., 2012.

- İbrahim Özden Kaboğlu, *Hangi Anayasa*, İstanbul: İmge Kitabevi, 2012.

- Ömer Keskinsoy, *Cumhurbaşkanının Sorumluluğu*, Ankara: Savaş Yay., 2013.

- Juan J. Linz, *Totaliter ve Otoriter Rejimler*, Ergun Özbudun (çev.), Ankara: Liberte Yay., 2012.

- Jan-Werner Müller, *Anayasal Yurtseverlik*, A. Emre Zeybekoğlu (çev.), Ankara: Dost Kitabevi, 2012.

- Mert Nomer, *ABD Başkanlık Sisteminde Başkanının Yetkileri*, İstanbul : On İki Levha Yay., 2013.

- Ergun Özbudun, *1924 Anayasası*, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yay., 2012.

- Mahmut Fevzi Özlüer/ Ilgın Özkaya Özlüer/ Tolga Şirin/ Nazım Sinan Odabaşı (der.), *Bolivya Anayasası: Hukuk Demokrasi Özerklik*, Ankara: Phoenix Yay., 2012.
- Müge Demirkır Ünlü, *Kadına Yönelik Şiddet ve Aile – İçi Şiddet*, İstanbul: Legal Yay., 2012.
- Sultan Tahmazoğlu-Uzeltürk, *Anayasa Hukuku Açısından Sağlık Hakkı*, İstanbul: Legal Yay., 2012.
- Melike Batur Yamaner, *Kitle İletişim Özgürlüğü*, İstanbul: Beta Yayınevi., 2012.
- Hasan Sayim Vural, *Türkiye’de Din Özgürlüğüne İlişkin Anayasal Güvence*, Ankara: Seçkin, 2013.
- Murat Yanık, *Başkanlık Sistemi ve Türkiye’de Uygulanabilirliği*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2013.
- Murat Yanık, *Parti İçi Demokrasi*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2013.
- Dilara Yüzer, *1982 Anayasası’nda Basın Özgürlüğü Karşısında Kişilik Hakkı ve Korunması*, Ankara: Yetkin Yay., 2012.
- Hamide Gökçen Zabunoğlu, *Türk Anayasal Düzeninde Siyasal Hak ve Özgürlüklerin Kapsamı ve Sınırları*, Ankara: Yetkin Yay., 2013.